

HARUKI MURAKAMI

Kaupunki
ja sen
epävaka
muuri

HARUKI MURAKAMI:

- Suuri lammasseikkailu (1982, suom. 1993)
Sputnik-rakastettuni (1999, suom. 2003)
Kafka rannalla (2002, suom. 2009)
Norwegian Wood (1987, suom. 2012)
1Q84 (osat 1 ja 2 2009, osa 3 2010, suom. 2013)
Värittömän miehen vaellusvuodet (2013, suom. 2014)
Maailmanloppu ja ihmemaa (1985, suom. 2015)
Miehiä ilman naisia (2014, suom. 2016)
Rajasta etelään, auringosta länteen (1992, suom. 2017)
Komtuurin surma (2017, suom. 2018)
Tanssi tanssi tanssi (1988, suom. 2019)
Pimeän jälkeen (2004, suom. 2020)
Vieterilintukronikka (osat 1–3 1994–1995, suom. 2021)
Ensimmäinen persoona (2020, suom. 2022)
Kaupunki ja sen epävakaa muuri (2023, suom. 2024)

HARUKI MURAKAMI

Kaupunki
ja sen epävakaa muuri

Suomentanut

ANTTI VALKAMA

TAMMI
HELSINKI

F I L I

Kirjallisuuden vientikeskus FILI
on tukenut tämän kirjan kääntämistä.

Sivujen 511 ja 521 lainaukset Gabriel García Márquezin
romaanista *Rakkautta koleran aikaan*
on suomentanut Matti Brotherus (WSOY 2020).

Japaninkielinen alkuteos *Machi to sono futashikana kabe*
(*The City and Its Uncertain Walls*) ilmestyi Japanissa 2023.
Copyright © 2023 Harukimurakami Archival Labyrinth
Originally published by Shinchosha Publishing, Co., Ltd.
Suomenkielinen laitos © Antti Valkama ja Tammi 2024
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-6352-6

*Alph, pyhä virta, laski siellä
mittamattomien luolain halki
mereensä auringottomaan.*

*Where Alph, the sacred river, ran
Through caverns measureless to man
Down to a sunless sea.*

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE,
KUBLAI-KAANI (KUBLA KHAN),
suomentanut Aale Tynni

ENSIMMÄINEN OSA

1

Kerroit minulle kaupungista.

Tuona kesäiltana kuljimme jokea ylävirtaan ruohon makeaa tuoksua haistellen. Ylitimme pieniä putouksia, sellaisia, joita syntyi maa-aineksen kulkeutumista estävien matalien patojen kohdalle. Välillä pysähdyimme katselemaan suvantopaikoissa uiskentelevia kapeita hopeanvärisiä kaloja. Olimme riisuneet kengät jo hyvän aikaa sitten. Kirkas, vilpoinen vesi huuhteli nilkkojamme, hieno pohjahiekka syleili jalkojamme kuin unen pehmeä pilvi. Minä olin seitsemäntoista, sinä vuotta nuorempi.

Olit sullonut matalakorkoiset punaiset sandaalit keltaiseen olkalaukkuusi ja astelit hiekkasärkältä toiselle hiukan edelläni. Kastuneisiin pohkeisiisi liimautuneet märät lehdet olivat minusta kuin ihastuttavia vihreitä välimerkkejä. Minä roikotin kauhtuneita valkoisia lenkkareitani käsissä.

Kuin kävelemisestä väsähtäneenä sinä istahdit kesäisen ruohon keskelle ja kohotit katseesi taivaalle. Ylitsemme lensi kaksi pientä lintua kimeästi äännellen. Hiljaisuuden vallitessa ympärillemme alkoi kietoutua sininen iltahämärän ennakkoavistus. Kun olin istuutunut vierellesi, minut valtasi outo tunne. Kuin tuhannet näkymättömät, ohuet langat olisivat sitoneet sinun ruumiisi ja minun sydämeni toisiinsa. Jopa silmäluomesi

räpäytys tai huultesi hennoin värähdys saivat sydämeni huojahtelevaan.

Siinä hetkessä meillä ei ollut nimiä. Oli vain seitsemäntoistavuotias ja kuusitoistavuotias, kesäilta ja värikylläiset tunteet joenrannan ruohikolla. Kohta alkaisivat tähdet yksi toisensa jälkeen välkähdellä päidemme yllä, mutta nimettömiä olivat nekin. Istuimme vierekkäin nimettömän maailman ruohikolla joen varrella.

”Kaupunkia ympäröi korkea muuri”, sinä aloit kertoa. Hait sanoja äännettömyyden perukoilta. Kuin sukeltaja, joka ilman laitteita sukeltaa helmiä meren syvyyksistä. ”Kaupunki ei ole kovin suuri. Mutta ei niin pienikään, että kaiken voisi nähdä helposti, yhdellä silmäyksellä.”

Tämä oli toinen kerta, kun puhuit kaupungista. Sillä lailla se sai korkean muurin ympärilleen.

Kertomuksesi jatkuessa kaupunki sai myös kauniin joen, kolme sen ylittävää kivisiltaa (itäisen, vanhan ja läntisen sillan), kirjaston, vartiotornit, hylätyn metallivalimon ja vaatimattoman kerrostaloalueen. Kesäillan hentoisessa valossa me nojauimme toisiimme ja katselimme tuota kaupunkia. Välillä kaukaiselta kukkulalta, silmiä siristäen, välillä silmät apposen auki, niin läheltä, että olisimme voineet koskettaa sitä.

”Todellinen minä asuu korkean muurin ympäröimässä kaupungissa”, sinä sanoit.

”Joten se, jonka nyt näen, et ole todellinen sinä?” esitin itseltään selvän kysymyksen.

”Niin, se, joka on tässä näin, ei ole todellinen minä. Pelkkä sijainen. Vain jotain hiipuvan varjon kaltaista.”

Pohdin asiaa. Hiipuvan varjon? Päätin silti jättää mielipiteen muodostamisen tuonnetuksi. ”Entä mitä *todellinen sinä* tekee siellä kaupungissa?”

”Työskentelee kirjastossa”, vastasit hiljaisella äänellä. ”Työaika on noin iltaviidestä kymmeneen.”

”Noin?”

”Siellä kaikki aikataulut ovat epätarkkoja. Keskusaukiolla kyllä seisoo kellotorni, mutta kellosta puuttuvat viisarit.”

Kuvittelin mielessäni tornin, jonka kellossa ei ollut viisareita. ”Pääseekö kirjastoon kuka tahansa?”

”Ei pääse. Siellä ei saa vierailta vapaasti. Sisään pääsee vain se, jolla on oikeus. Sinä kuitenkin pääset. Sinulla näet on tarvittava pätevyys.”

”Millaisesta pätevyydestä mahtaa olla kyse?”

Et vastaa kysymykseeni. Hymyilet vain hennosti.

”Joka tapauksessa voin siis tavata *todellisen sinän*, kunhan menen siihen kaupunkiin?”

”Jos pystyt löytämään kaupungin. Ja jos...” Nipistit suusi kiinni, ja poskillesi levisi hento punerrus. Kykenin silti kuulemaan sanat, jotka jäivät vaille ääniasua.

Ja jos todella, todella haluat minua... Siinä se, mitä silloin päätit jättää sanomatta ääneen. Asetin käden varovasti harteillesi. Sinulla oli ylläsi hihatton vaaleanvihreä mekko. Ohimosi painui olkapäätäni vasten. Mutta se, jonka ympärille tuona kesäiltana kiedoin käteni, et ollut todellinen sinä. Kuten sanoit, siinä oli pelkkä sijainen, varjo vain.

Todellinen sinä olit korkean muurin ympäröimässä kaupungissa. Siellä oli kauniita hiekkasärkkiä, joilla kasvoi itkupajuja, muutamia korkeahkoja kukkuloita, rauhallisia eläimiä, joiden otsassa kasvoi yksinäinen sarvi. Ihmiset asuivat vanhoissa kerrostaloissa. Heidän elämänsä oli vaatimatonta, mutta puutetta he eivät kärsineet. Eläimet söivät halukkaasti kaupungissa kasvavien puiden lehtiä ja hedelmiä. Pitkän, lumisen talven kuudessa monet niistä kuitenkin kuolivat kylmyyteen ja nälkään.

Kuinka kiihkeästi toivoinkaan pääseväni tuohon kaupunkiin. Tapaavani siellä *todellisen sinän*.

”Kaupunkia ympäröi korkea muuri, ja sisälle pääseminen on erittäin vaikeaa”, sinä kerroit. ”Ja vielä vaikeampaa on päästä ulos.”

”Millä tavalla sinne voisi päästä?”

”Riittää, kun toivoo. Mutta jonkin asian toivominen koko sydäimestä ei ole niin helppoa. Siihen saattaa mennä kauan. Saattaa olla, että samalla joutuu luopumaan monista asioista. Sellaisista, jotka ovat itselle kovin tärkeitä. Ethän siitä huolimatta anna periksi. Vaikka aikaa kuluisi kuinka, kaupunki ei katoa mihinkään.”

Kuvittelin, kuinka tapaisimme kaupungissa. Kuvittelin sen ulkopuolella kasvavan kauniin, laajan omenapuumetsikön, kolme joen ylittävää siltaa, jossain näkymättömissä laulavan yölinnun. Sekä pienen kirjaston, jossa *todellinen sinä* työskentelee.

”Sinulle on aina varattuna paikka siellä”, sinä sanoit.

”Paikka? Minulleko?”

”Niin. Kaupungissa on yksi ainoa vapaa tehtävä. Se on sinun paikkasi.”

Millainen tehtävä se mahtaisi olla?

”Sinusta tulee *Untenlukija*”, sanoit ääntäsi hiljentäen. Kuin paljastaisit tärkeän salaisuuden.

Tieto sai minut naurahtamaan. ”Tiedätkö, minä en muista kunnolla edes omia uniani. Sellaisen ihmisen taitaa olla aika vaikea ryhtyä lukemaan unia.”

”Ei, Untenlukijan ei itse tarvitse nähdä unia. Riittää, kun lukee kirjaston varastoon kerättyä vanhoja unia. Mutta kuka tahansa ei siihen kykene.”

”Minäkö silti kykenen?”

Nyökkäsit. ”Niin, sinä kykenet. Sinulla on pätevyys siihen. Ja *siellä* oleva minä auttaa sinua työssäsi. Olen joka ilta vierelläsi.”

”Minä olen Untenlukija ja lueskelen joka ilta kirjastossa sinne kerättyjä vanhoja unia. Ja sinä olet aina vierelläni. *Todellinen sinä.*” Toistin ääneen minulle osoitetut tosiasiat.

Vihreän mekon ulkopuolelle jäävä paljas olkapää värähti sy-leilyssäni. Jäykistyi hiukan. ”Juuri niin. Mutta toivon, että muistat erään asian. Vaikka kohtaisin sinut siinä kaupungissa, siellä oleva minä ei muista sinusta yhtikäs mitään.”

Miksi ei?

”Etkö ymmärrä, miksi?”

Ymmärsin minä. Se, jonka ympärille käteni nyt kiertyi, oli pelkkä sijainen. *Todellinen sinä* asui tuossa kaupungissa. Korkean muurin ympäröimässä, kaukaisessa ja salaperäisessä kaupungissa.

Ja silti olkapää käteni alla oli kovin sileä ja lämmin, enkä osannut pitää sitä muuna kuin sinun todellisena olkapäänäsi.

2

Tässä *todellisessa* maailmassa meidän kahden kotien välillä oli jonkin verran matkaa. Ei niin paljon, että olisi voinut sanoa toisen asuvan ”kaukana”, mutta ei myöskään niin vähän, että olisimme hetken mielijohteesta voineet pikaisesti käväistä toistemme luona. Meni kaksi junanvaihtoa ja noin puolitoista tuntia aikaa, ennen kuin olin sinun kotiseudullasi. Kumpikaan meistä ei asunut sellaisessa kaupungissa, jota ympäröi korkea muuri. Luonnollisesti saatoimme siis liikkua vapaasti.

Minä asuin rauhallisessa lähiössä lähellä merta, sinä taas paljon suuremmassa ja vilkkaammassa paikassa, keskusta-alueella. Tuona kesänä minä kävin lukion kolmatta, sinä toista luokkaa. Minä opiskelin paikallisessa julkisessa oppilaitoksessa, sinä kävit oman alueesi yksityistä tyttökoulua. Eri tekijöiden tuloksena pystyimme näkemään toisiamme ehkä kerran tai kahdesti kuussa. Joko minä tulin sinun luoksesi tai sinä minun, suunnitteen vuorotellen. Ensin mainitussa tapauksessa menimme joko lähellä kotiasi sijaitsevaan pieneen puistoon tai sitten kasvitieteelliseen puutarhaan. Puutarhaan oli pääsymaksu, mutta kasvihuoneiden viereisestä kahvilasta muodostui meidän yhteinen lempipaikkamme. Siellä ei juuri ollut tungosta. Tilasimme kahvit ja omenatorttua (pikku ylellisyys), ja niiden äärellä saatoimme rauhassa uppoutua kahdenkeskiseen keskusteluun.

Silloin kun sinä matkasit minun luokseni, kävelimme useimmiten joenvartta tai merenrantaa pitkin. Asuit keskellä kaupunkia eikä kotisi lähellä ollut jokea, saati merta, joten tultuasi halusit aina päästä katsomaan jompaakumpaa. Suuret luonnonvesistöt vetivät sinua puoleensa.

”Jostain syystä veden katselu rauhoittaa mieltä”, sinä kerroit. ”Veden ääntä on mukava kuunnella.”

Olin edellisenä syksynä tutustunut sinuun eräässä tilaisuudessa, ja kahdeksan kuukauden ajan olimme seurustelleet. Tavatessamme syleilimme, mahdollisuuksien mukaan katseilta piilossa, ja suutelimme varovasti. Sen pidemmälle emme silti suhteessamme edenneet. Yksi syy oli se, että aikaa ei ollut riittävästi. Toinen konkreettinen syy oli intiimin suhteen solmimiseen vaadittavan tilan puute. Kaikkein eniten taisi kuitenkin vaikuttaa se, että aina, kun kohtasimme, innostuimme keskustelemaan. Se oli niin kiehtovaa, että yhtään hetkeä ei riittänyt hukattavaksi muuhun. Kumpikaan meistä ei ollut aiemmin kohdannut ketään, jolle olisi yhtä vapaasti ja luontevasti voinut puhua omista tunteistaan ja ajatuksistaan. Sellaisen ihmisen löytäminen oli minusta miltei ihme. Siksi kerran tai kahdesti kuussa kohdatessamme uppouduimme keskusteluun niin, että unohdimme ajan kulun. Kuinka paljon juttelimmekin, aiheet eivät ottaneet loppuakseen. Kun aseman lippuportilla koitti eron hetki, tuntui aina siltä, että olin unohtanut ottaa puheeksi ties miten monta tärkeää asiaa.

Totta kai minulla oli myös ruumiilliset haluni. Olisi mieleltöntä kuvitella, että terve seitsentoistavuotias poika ei kuusi-toistavuotiaan, kauniin, pyöreillä rinnoilla varustetun tytön kanssa oleskellessaan, saati kietoessaan kätensä hänen notkean vartalonsa ympärille, olisi tuntenut seksuaalista halua. Ymmärsin kuitenkin vaistomaisesti, että sellainen olisi hyvä jättää

myöhemmäksi. Sillä hetkellä tarvitsin kaikkein eniten kerran tai kahdesti kuussa toistuvia tapaamisiamme, pitkiä kävelyitä, avointa keskustelua kaikenlaisista asioista. Intiimiä tiedonvaihtoa ja entistä parempaa keskinäistä tutustumista. Syleilyä ja suuteltua jonkin puun varjossa. En halunnut hätiköiden tuoda sillä lailla vietettyyn ihanaan aikaan sen enempiä aineksia. Jos olisin tehnyt niin, kenties jotain tärkeää olisi menetetty, eikä tilanne olisi enää palannut ennalleen. Ruumiilliset jutut voisi hyvin jättää tuonnemmaksi. Niin minä ajattelin. Tai ehkä intuitioni vihjasi minulle niin.

Millaisistahan asioista me oikein keskustelimme, kun istuimme lähelle toisiamme kumartuneina? En kykene muistamaan. Varmaankin puhuimme niin paljon, että en pysty enää erittelemään kokonaisuudesta yksittäisiä osia. Mutta sen jälkeen, kun aloit kertoa erityisesti korkean muurin ympäröimästä kaupungista, siitä tuli meidän keskusteluidemme pääaihe.

Paljolti se meni niin, että sinä selostit kaupungin rakennetta, minä esitin väliin käytännön kysymyksiä ja sinä vastailit niihin. Sillä tavoin kaupungin yksityiskohdat saivat täsmällisen muotonsa ja ne merkittiin muistiin. Koko kaupunki oli alkujaan sinun luomukseksi. Tai ehkä se oli jo entuudestaan ollut olemassa sisälläsi. Sen tekemisessä silmin nähtäväksi ja sanoin kuvattavaksi oli silti uskoakseni minullakin oma, ei aivan pieni osuuteni. Sinä kerroit, minä kirjoitin muistiin. Aivan kuin muinaiset filosofit ja uskonnolliset johtajat, joilla oli aina uskolliset ja pikkutarkat kirjurinsa tai opetuslapsensa taustallaan. Minulla oli jopa oma muistivihko siihen tarkoitukseen, jotta voisin taitavan kirjurin taikka uskollisen opetuslapsen tavoin kirjata kaiken. Sellaiseen yhteiseen projektiin me kaksi tuona kesänä uppouduimme.

3

Syksyllä eläimiä peittävä turkki muuttuu talvea ennakoiden hohtavan kullanväriseksi. Otsassa kasvava sarvi on valkoinen ja terävä. Ne huuhtelevat kavioitaan viileässä jokivedessä, kurottavat kaulaansa ja hamuavat suuhunsa punaisia hedelmiä puista, pureksivat jänönvihman lehtiä.

Syksy on kaunis vuodenaika.

Seison kiinni muuriin rakennetussa vartiotornissa odottaen iltaruskon torven sointia. Hiukan ennen auringon laskemista sarvesta valmistettuun torveen puhalletaan, kerran pitkään ja kolme kertaa lyhyesti. Niin sääntö sanoo. Torven pehmeä ääni liukuu poikki kiveyksen, jolle pimeys on lankeamassa. Soitto on varmaan toistunut muuttumattomana vuosisatojen ajan, kenties kauemminkin. Ääni on imeytynyt syvälle niin talojen kiviseiniin kuin aukiolla pensasaidan vierellä seisovaan patsaiden riviinkin.

Kun torvensoitto kiirii kaupungin halki, eläimet kohottavat päänsä kohti ikaikaista muistoa. Toiset lopettavat lehtien jäystämisen, toiset lakkaavat kopisuttamasta kavioitaan katukiveykseen, toiset heräävät uniltaan päivän viimeisen auringonvalon muodostamista lätäköistä. Jokainen pää on samaan kulmaan kääntynyt.

Silmänräpäyksen ajan kaikki jähmettyy veistoksen lailla paikolleen. Vain eläinten pehmeä, kultainen turkki liikahtelee

tuudessa. Mitähän ne oikein katselevat? Hievahtamatta olennot tuijottavat tyhjää, kaikilla pää samaan suuntaan kohotettuna. Niiden korvat tarkkaavat torven ääntä.

Kun viimeinenkin soitto on imeytynyt ilmaan ja kadonnut, makuulla olleet eläimet nousevat ylös. Toiset valmistautuvat venytellen. Sitten kaikki lähtevät miltei yhtä jalkaa liikkeelle. Hetken lumous on purkaantunut, ja jonkin aikaa kaupungin katuja hallitsee eläinten kavioiden kopse.

Eläinten jono mutkittellee kivettyjä katuja eteenpäin. Yksikään ei asetu kärkeen tai ohjaa joukkoa. Katse alas suunnattuna, lavat hiukan keinahdellen ne uivat pitkin hiljaisuuden virtaa. Aivan kuin niiden välille olisi kudottu hienovaraiset siteet.

Kun näkyä on tarkkaillut joitakin kertoja, havaitsee, että eläinten reitti ja nopeus ovat tarkkaan säädettyjä. Sieltä täältä tovereitaan mukaan laumaan keräten ne ylittävät vanhan kaarisillan, saapuvat aukiolle, jolla seisoo teräväkärkinen torni (kello-torni, jonka kello on menettänyt molemmat viisarinsa, aivan kuten sinä kerroit). Siitä ne laskeutuvat hiekkasärkille ja liittävät riveihinsä siellä ruohoa pureksineen pienen joukon. Ne etenevät jokea myötäilevää katua kohti ylävirtaa, kulkevat kuivuneen uoman vartta pohjoiseen tehdasalueen läpi ja nappaavat mukaan metsässä puiden hedelmiä syöneen lauman. Sitten ne kääntyvät länteen, astelevat metallivalimon katetun käytävän läpi ja nousevat ylös pohjoisen kukkulan pitkiä portaita.

Kaupunkia ympäröivässä muurissa on vain yksi portti. Sen avaaminen ja sulkeminen on Portinvartijan tehtävä. Pysty- ja vaakasuunnassa kulkevista paksuista rautalevyistä rakennettu portti näyttää raskaalta ja lujatekoiselta. Silti Portinvartija avaa ja sulkee sen kevyesti. Kukaan muu kuin hän ei saa koskea porttiin.

Portinvartija on kookas ja roteva mies, joka vaikuttaa suhtautuvan työhönsä tunnontarkasti. Suippo pää on ajeltu tarkkaan.

Myös kasvot ovat sileät. Joka aamu mies kiehauttaa vettä suuressa kattilassa ja ajelee päänsä sekä leukansa huolellisesti suurella partaveitsellä. Hänen ikäänsä on mahdotonta päätellä. Eläinten kokoaminen aamuin illoin torvea soittamalla on yksi hänen velvollisuuksistaan. Portinvartijan mökin edessä seisoo noin kahden metrin korkuinen puulava. Hän nousee lavalle, kohoittaa torvensa kohti taivasta ja puhalttaa. Miten voikaan niin romuluinen ja karkean näköinen mies saada aikaan niin pehmeän ja sulavan äänen? Aina torven äänen kuullessani ihmettelen sitä.

Saatuuan eläimet illan koittaessa viimeistä myöten muurin ulkopuolelle Portinvartija työntää taas raskaan portin kiinni. Lopuksi hän sulkee suuren lukon. Siitä kuuluu terävä, kylmä *klaks*.

Pohjoisportin ulkopuolella sijaitsee eläimille varattu alue. Siellä ne nukkuvat, parittelevat, poikivat. Siellä on metsää, pensaikkoa ja myös pieni joki. Sitäkin aluetta ympäröi muuri. Se on vain hiukan yli metrin korkuinen, mutta jostain syystä eläimet eivät kykene ylittämään sitä. Tai eivät yritäkään ylittää.

Muurissa portin molemmilla puolilla on yhteensä kuusi vartiotornia. Kuka tahansa voi nousta niihin vanhoja puisia kierreportaita pitkin. Torneista näkee koko eläinten asuinalueen. Yleensä kukaan ei silti tee niin. Eläinten elämä ei tunnu kiinnostavan kaupungin asukkaita juuri lainkaan.

Yhden viikon ajan alkukeväästä väki kuitenkin kuuluu nousevan torneihin seuratakseen eläinten rajuja kamppailuja. Normaalisti säyseät eläimet muuttuvat silloin ärhäköiksi. Urokset taistelevat keskenään naaraista niin kiivaasti, että syöminenkin jää sivuun. Urahdellen ne yrittävät puskea teräväkärkisen sarvensa kilpakumppanin kaulaan tai kylkeen.

Viikon kestävän parittelukauden aikana eläimet eivät tule sisälle kaupunkiin. Portinvartija näet pitää portin suljettuna, jotta asukkaat eivät joutuisi vaaraan. (Sen vuoksi aamuisin ja iltaisin ei myöskään kuulla torven ääntä.) Moni eläimistä saa taistelun tiimellyksessä pahoja vammoja, ja osa niistä menettää henkensä. Maahan vuodatetusta punaisesta verestä syntyy uusi järjestys sekä uutta elämää. Samoin kuin pajujen oksat kevään koittaessa täyttyvät yhtäkkiä vihreistä silmuista.

Eläimet elävät oman, meiltä salatun kiertokulun ja järjestyksen mukaan. Kaikki toistuu säännönmukaisesti, järjestys hankitaan niiden oman veren hinnalla. Kun tuo rauhaton viikko on ohi ja huhtikuun pehmeä sade pesee pois vuodatetun veren, eläimet muuttuvat jälleen rauhallisiksi ja säyseiksi olennoiksi.

En silti ole itse omin silmin todistanut kuvailemaani näkyä. Olen vain kuullut siitä sinulta.

Tänä syysiltana eläimet odottavat ääneti, että torven soinnut ehtivät imeytyä ilmaan, kukin omalla paikallaan, kullaväriäinen turkki ilta-auringossa kimaltaen. Niitä on varmaan ainakin tuhat.

Niin päättyy taas yksi päivä kaupungissa. Päivät kuluvat, vuodenajat vaihtuvat. Mutta päivät ja vuodenajat ovat ainoastaan näennäisiä. Kaupungin todellinen aika on jossakin toisaalla.

Kumpikaan meistä ei käynyt toisen kotona. Emme tavanneet toistemme perheitä, emme esitelleet ystäviämme. Emme halunneet kenenkään, yhtään kenenkään koko maailmassa, häiritsevän meitä. Olimme täysin tyytyväiset kahdestaan viettämäämme aikaan, eikä meillä ollut tarvetta lisätä siihen mitään. Lisäämiseen ei olisi ollut käytännön mahdollisuuttakaan, sillä kuten jo kerroin, meillä oli valtavasti puhuttavaa mutta kovin rajallisesti yhteistä aikaa.

Kerroit perheestäsi hyvin vähän. Tiesin siitä vain joitakin faktoja. Isäsi oli aiemmin paikallishallinnon virkamies. Kun olit yhdentoista, hän teki työssään virheen, joka pakotti hänet eroamaan. Nyt hän työskenteli virkailijana preppauskoulussa. En tiedä, mikä tuo ”virhe” oli, mutta ymmärsin, että se oli jotain, mistä et tahtonut puhua. Äitisi kuoli jonkin sisäelimen syöpään, kun olit kolmen vanha. Et muistanut hänestä juuri mitään. Et kasvojakaan. Viisi vuotta täytettyäsi isäsi meni uusiin naimisiin, ja seuraavana vuonna sait pikkusiskon. Nykyinen äitisi oli siis äitipuoli. Kerran sanoit silti jotakin, jonka tulkitsin niin, että pystyit tuntemaan äitipuoltasi kohtaan edes hiukan läheisyyttä, toisin kuin isääsi. Sanoit sen samaan tapaan kuin olisit kirjoittanut pikkuruisin merkein huomautuksen kirjan marginaaliin. Sinua kuusi vuotta nuoremasta sisaresta taas en saanut tietoa

kuin tämän verran: ”Hän on allerginen kissoille, joten meille ei voi ottaa kissaa.” Siinä kaikki.

Lapsena olit kiintynyt luontevasti ja koko sydämeestäsi vain äidin puoleiseen isoäitiisi. Aina, kun tuli tilaisuus, nousit juunaan ja matkustit itskesesi hänen luokseen naapurikaupunkiin. Loma-aikoina saatoit olla siellä monta yötä peräkkäin. Isoäitisi helli sinua ehdoitta. Toisinaan hän ostikin sinulle jotain pientä vähäisillä tuloillaan. Huomasit kuitenkin, että aina isoäidin luokse lähtiessäsi äitipuolesi kasvoille nousi tyytymätön ilme. Vaikka hän ei sanonutkaan mitään, pikkuhiljaa vähensit vierailuja. Muutaman vuoden kuluttua isoäiti menehtyi äkisti sydän-sairauteen.

Kerroit näitä asioita silloin tällöin, vähän kerrallaan. Kuin noukkisit vanhan takin taskusta yksitellen palasia jostakin, joka oli hajonnut sinne.

Yhden asian muistan yhä hyvin. Aina, kun puhuit perheestäsi, tuijotit jostain syystä omia kämmeniäsi. Aivan kuin tarinan juonen seuraamiseksi olisi ollut ehdottoman välttämätöntä tulkita huolellisesti käsien viivoja (tai jotain).

Minä puolestani en keksinyt omasta perheestäni paljoakaan sellaista, mistä olisi ollut syytä kertoa sinulle. Vanhempani olivat tuiki tavallisia. Isä työskenteli lääkefirmassa, äiti oli kotiäiti. He toimivat ja puhuivat tuiki tavallisten vanhempien tavoin. Meillä oli kotona vanha musta kissa. Kouluasioissakaan ei ollut pahemmin kerrottavaa. Arvosanani eivät olleet varsinaisesti huonot, mutta eivät myöskään niin hyvät, että olisivat kiinnittäneet huomiota. Koulussa paikka, jossa koin oloni levollisimmaksi, oli kirjasto. Minusta oli mukavaa tappaa aikaa siellä lukemalla, mielikuvitusmaailmoissa kulkien. Valtaosan kirjoista, jotka tahdoin lukea, luin juuri siellä.

HARUKI MURAKAMIN (s. 1949) kirjoista otetaan Japanissa miljoonapainoksia, ja hänen kansainvälinen suosionsa on kiistatonta. Murakami on julkaissut romaaneja, novelleja ja tietokirjoja, joita on käännetty yli 50 kielelle. Lisäksi hän on kääntänyt japaniksi amerikkalaista kirjallisuutta, mm. John Irvingiä, F. Scott Fitzgeraldia ja Raymond Carveria. Murakami on opiskellut elokuva-alaa ja pyörittänyt jazzklubia. Kirjailijaksi hän kertoo kasvaneensa musiikkia kuuntelemalla.

Maagisen realismin mestari punoo nerokkaan kertomuksen matkasta mielikuvituskaupunkiin, joka on tuttu romaanista *Maailmanloppu ja ihmemaa*. Sinne astuessa saa tämän maailman säännöt unohtaa. Vaan kumpi onkaan todellinen maailma – entä todellinen minä?

”Jos haluat lukea hienon kirjan, lue Murakamia.”

KAINUUN SANOMAT

”Murakamilla on monia kykyjä, mutta niistä upein on lähes ylikuonnollinen taito kirjoittaa jännittävästi ja vetävästi.”

THE WASHINGTON POST

Päällys: Jussi Kaakinen

